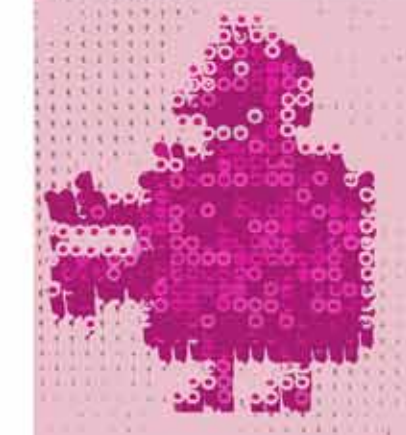


2010 SIFO

årsmelding



Direktøren har ordet

Om fag og tverrfaglighet

Hvordan kan SIFOs forskning være interessant for den norske forbrukeren og det norske samfunnet samtidig som den skal bidra til å flytte merkesteiner på den nasjonale og internasjonale forskningsarenaen? I løpet av 2010 var det to anledninger som minnet oss om nødvendigheten av denne type eksistensielle betraktninger. For det første ble arbeidet med SIFOs nye strategiplan 2012-2017 satt i gang, der også våre primære brukere – som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Forbrukerrådet, og Forbrukerombudet – ble invitert til å komme med innspill og ønsker om relevante forskningstema. Den andre anledningen var publiseringen av Norges forskningsråds evaluering av sosiologifaget slik det praktiseres ved norske universiteter, høyskoler og institutter, der SIFO var representert med ti av sine seniorforskere. Her var temaet hvordan det nasjonale – både det teoretiske og det metodiske - nivået i sosiologifaget kunne styrkes. Dilemmaet mellom akademisk kvalitet og tematisk relevans er på ingen måte ukjent for norsk instituttsektor. Her befinner vi oss i kjernen av en diskusjon om hva som skal og bør være oppdragsforskningens samfunnsmessige funksjon og rolle, slik vi er plassert et eller annet sted mellom universitet og høyskoler på den ene siden og konsulentbransjen på den andre. Myndighetenes politikk overfor instituttene har da også hvilt på to søyler: for at kunnskapen skal være nyttig - f. eks. bidra til verdiskaping - må den være både virkelighetsnær og problemorientert. For at den skal være nyskapende, må kunnskapen oppfylle akademiske kvaliteter. Disse hensynene gjenspeiles i offentlig virkemiddelbruk overfor instituttene, enten det gjelder grunnfinansieringens størrelse og innhold eller programutlysningene i Forskningsrådet.

Denne finansieringsmodellen har framelsket en oppdrags- og markedsorientert instituttsektor på hvileløs jakt etter store og små prosjekter og forsterket den klassiske arbeidsdelingen mellom universiteter og institutter, der instituttene bedriver anvendt forskning og universitetene grunnforskning. Slik sett er det ikke tilfeldig at instituttene ofte omtales som forskningens "blodhunder".

For å kunne være fleksible på oppdragsmarkedet har det vært nødvendig for instituttene å ha et faglig teoretisk og metodisk mangfold. Ja, i stigende grad etterspørres tverrfaglige tilnærminger både i norske og europeiske programutlysninger, noe som også har vært en målsetting for SIFOs forbruksforskning. Etter mange års prøving og feiling opplever instituttet en viss suksess i denne måten å arbeide på. I den faglige evalueringen av norsk sosiologi omtales da også forskningen ved SIFO i rosende ordelag: "international publications taken together with participation in international conferences and research projects suggest that the institute's sociological researchers contribute significantly on the international research front". Samtidig ser evalueringen en viss fare for at fagets metodiske og teoretiske utvikling vannes ut gjennom tverrfaglig orientering.

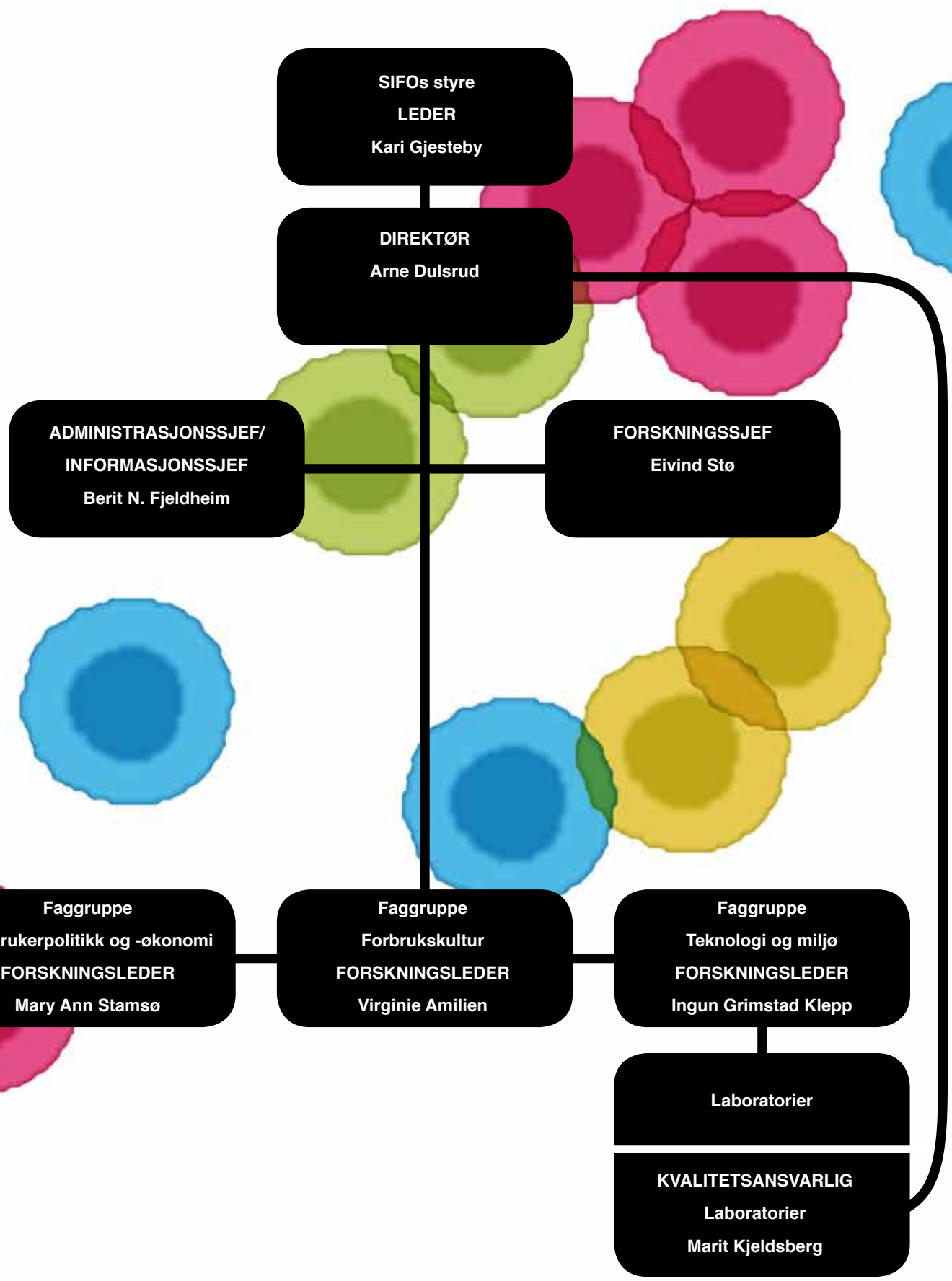
Det er riktig at god tverrfaglighet forutsetter et møte mellom sterke disipliner. Samtidig skal man ikke utelukke at både teoretisk og metodisk innovasjon skjer i møtet mellom ulike fagfelt der egne tattfor-gittigheter utfordres og settes under press. Tverrfaglighet er god medisin mot ortodoksi og obskurantisme. Det forutsetter imidlertid at forskerne evner å forholde seg til den faglige diskursen i egen disiplin i sin vitenskapelige publisering. For forskerne vil derfor løpende kontakt med sine respektive faginstittutt ved universitet- og høyskolesektoren ikke bli mindre viktig i tiden framover. .

Universitetene på sin side forventes å innhente en økende andel av sin finansiering fra Norges forskningsråd og EU's rammeprogram, noe som betyr en universitetssektor mer avhengig av tematiske forskningsmidler og oppdragsforskning. Vi aner at den tradisjonelle arbeidsdelingen mellom instituttsektoren og universitetssektoren er i ferd med å forvitte. I 2012 vil det komme en ny forskningsmelding der forholdet mellom universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren kommer på agendaen. Ryktene antyder at sentra-

lisering, samarbeid og arbeidsdeling vil bli viktige stikkord. Det overrasker ikke, og vi befinner oss midt i SIFOs strategidiskusjon for 2012-2017.



Organisasjonskart



Styrets beretning 2010

SIFOs styre har i 2010 vært involvert i flere sentrale prosesser når det gjelder instituttets strategiske, faglige og administrative utvikling, herunder instituttets økonomistyring.

Faglig virksomhet

Styret er godt fornøyd med den faglige virksomheten på SIFO og synes det er gledelig at SIFOs forskning kommer godt ut av Forskningsrådets evaluering av norsk sosiologisk forskning. Generelt hevdes det at forskningen holder et høyt nivå, og at SIFO-forskerne gir viktige bidrag på sine forskningsområder. Når det gjelder SIFOs bidrag til forbruksforskningen, heter det at instituttets sosiologer, gjennom internasjonal publisering og deltakelse i internasjonale konferanser, bidrar i den internasjonale forskningsfronten på feltet.

Økonomistyring

Styret har også i 2010 fokusert på SIFOs økonomi og er tilfreds med årets resultat som ligger over vedtatt budsjett. Styret er også fornøyd med at det jobbes med å få på plass prosjektstyring med kontroll på prosjektframdrift.

Styret er imidlertid opptatt av at man må tilstrebe den mest optimale organisering og ressursutnyttelse til enhver tid, og tok derfor i 2010 initiativ til å utrede flere forhold som kan bidra til å bringe de totale kostnadene ned, og dermed gi et bedre resultatmål for virksomheten. Blant annet var en bred gjennomgang og drøfting av utgiftene knyttet til laboratoriet og til administrasjonen tiltak som ble gjennomført.

Styret fant gjennomgangen av SIFOs administrasjon nyttig, og vil fortsette å være oppmerksom på de administrative kostnadene. Det er svært viktig å utnytte de muligheter som fins for optimal ressursutnyttelse på faglig så vel som på administrativ side. Å styrke kommunikasjonen på tvers av disse faggrensene bør tilstrebes. Styret er for øvrig opptatt av at en slik gjennomgang bør være en del av en kontinuerlig prosess, slik at man kan tilpasse ressursene etter behov.

Styret har også drøftet den økonomiske situasjonen på laboratoriet. Det er kostbart å drive et laboratorium av SIFOs størrelse etter akkrediterte testmetoder,

og laboratoriet nærmer seg en kapasitetsgrense for ytterligere testoppdrag. Det må derfor være andre forhold enn de rent økonomiske som bør vektlegges for at denne virksomheten skal opprettholdes, siden potensialet for å øke inntektene synes begrenset. Styret har derfor diskutert laboratoriets plass i SIFO og hvilken betydning det har i forhold til de overordnede målsettinger for virksomheten, herunder samarbeidsprosjekter internt. I dialog med BLD vil styret følge opp denne saken i 2011.

SIFOs størrelse

Styret er svært tilfreds med SIFOs gjennomsnitt for søknader til Forskningsrådet, både på VAM- og VERDIKT-programmene, samt på Matprogrammet. SIFOs tilfang av nye EU-prosjekter er også godt. Dette øker imidlertid presset på organisasjonen og er en utfordring som må følges nøye. Hvilket ambisjonsnivå SIFO skal ha for søknadsskriving, samt instituttets "ideelle" størrelse, har derfor vært sentrale tema for diskusjoner, blant annet på styreseminaret høsten 2010.

Historiske tall viser at SIFO i løpet av de siste fire årene har økt de eksterne inntektene fra 24 % av den totale instituttfinansieringen til nærmere 40 %. Dette stiller instituttet overfor store utfordringer, blant annet fordi den eksterne finansieringen stiller vesentlig andre krav til prosjekt- og instituttstyring enn finansiering gjennom en basisbevilling. Styret er opptatt av at forskerkapasiteten ved SIFO brukes på en mest mulig fleksibel og optimal måte, gitt at oppdragsmengden nå er svært stor. Årsverksøkning i årene framover skal vurderes i forbindelse med arbeid med strategisk plan for perioden 2012-2017.

Publiseringsaktivitet og mediedekning

Styret er tilfreds med SIFOs resultatformidling. I overkant av 2000 årlige medietreff er et gjennomsnittlig nivå for SIFO. Den populærvitenskapelige formidlingen, med ni populærvitenskapelige artikler, 11 kronikker og 69 foredrag i 2010, er styret godt fornøyd med.

Når det gjelder internasjonal publisering, registrer styret at SIFO i 2010 ikke nådde målsettingen om >1.5 publiseringer pr. forskerårsverk, og har derfor bedt administrasjonen om å vurdere tiltak.

ringspoeng pr. forskerårsverk, og har derfor bedt administrasjonen om å vurdere tiltak.

Forskning og styring av resultatene fra oppdragsgivere

Dagspressens søkelys på forskning og styring av resultater i enkelte forskningsinstitutter, samt SIFOs egne erfaringer med oppdragsgivere, har vært tema i styremøter i 2010. Styret er tilfreds med hvordan instituttet har håndtert disse sakene til nå. Styret anmodet SIFO om å være i tett dialog med oppdragsgivere med hensyn til utforming av kontrakter og ønsker å følge utviklingen på dette området framover.

Dette er SIFO

Statens institutt for forbruksforskning (SIFO) er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). SIFOs styre på sju medlemmer oppnevnes av BLD og består av representanter fra forskningsmiljøer, forbrukerinstusjoner og SIFOs ansatte. SIFO finansieres gjennom en statlig grunnbevilgning og ved prosjektinntekter. Instituttet har en fri og uavhengig stilling i forsknings- og testfaglige spørsmål og utfører oppdrag for organisasjoner, offentlige myndigheter og næringsliv.

Formål

SIFO skal være et ledende fagmiljø med formål å drive forskning, utredning og testvirksomhet ut fra hensynet til forbrukernes stilling og rolle i samfunnet. Gjennom forskning og testvirksomhet skal SIFO legge grunnlaget for å utrede viktige forbrukerproblemer og konsekvenser av blant annet offentlige tiltak og markedets tilbud. Forbruksforskningen skal benyttes som grunnlag for å nå forbrukerpolitiske mål og for å ivareta forbrukernes behov.

Kompetanse

Instituttet har 58 ansatte med en faglig stab som har bakgrunn i samfunnsvitenskap og i naturvitenskap/teknologi. Den faglige virksomheten er delt inn i tre faggrupper:

Forbrukerpolitikk og – økonomi

Forbrukskultur

Teknologi og miljø (herunder produkttesting)

I 2010 ble det ikke fullført noen doktorgrader ved instituttet. Det ble imidlertid startet to nye doktorgradsprosjekter, slik at antallet pågående doktorgrader nå er oppe i 13. Dette markerer en betydelig kompetansesatsing fra instituttets side.

Antall forskere med forsker I-kompetanse var i 2010 seks, hvorav tre med professorkompetanse. 13 forskere har forsker II-kompetanse, og åtte er forsker III.

Samarbeid og forskerutveksling

SIFO har styrket sin kontakt med universitets- og høyskolesektoren gjennom

søknadsarbeid og ikke minst gjennom at forskere innehar bistillinger ved SIFO. Instituttet har for tiden bistillingskontrakt med tre universitetsforskere, hvorav to på professornivå.

SIFO hadde i 2010 i alt 26 prosjekter med nasjonale samarbeidspartnere.

I 2010 var en av SIFOs stipendiater på en måneds forskeropphold ved Københavns Universitet. Flere masterstudenter fra UiO og en stipendiat fra NTNU har hatt kontor plass ved SIFO.

Faglig publisering og formidling

Et viktig mål for SIFO er å øke artikkelpubliseringen. I 2010 var antall tidskriftsartikler med fagfelleevaluering (referee) 14, mot 15 i 2009. Antall artikler i bøker lå i 2010 på 11, mot 21 året før.

Flere av SIFOs forskere har undervist og forelest ved universiteter og høyskoler. Videre er det drevet veiledning av hovedfags- og mastergradsstudenter, både for studentene som har hatt arbeidsplass på SIFO og for studenter med arbeidsplass utenfor SIFO.

Forbruksforskning i mediene

I overkant av 2000 årlige medietreff er et gjennomsnittlig nivå for SIFO, og også i 2010 var instituttet hyppig i mediene, med totalt 2148 registrerte treff. Forbrukerstoff er populært, og offentliggjøring av nye forskningsresultater fra SIFO får ofte mye spalteplass og oppmerksomhet. SIFO-forskerne blir også aktivt brukt som kilder i ulike forbrukssaker. For 2010 vil vi spesielt trekke fram forskningsresultater fra SIFO-rapporter som *Bundet til mobilmasten* og *A secret success*.

Rapporten *Bundet til mobilmasten - en undersøkelse av salgskanalerne for bundlede mobiltelefoner* av Alexander Schjøll og Randi Lavik fikk omfattende pressedeckning og mye oppmerksomhet, også fra våre politikere.

I rapporten *A secret success* viste Nina Heidenstrøm at vi som forbrukere bruker mindre og mindre strøm, men at dette var en godt bevart hemmelighet for folk flest. SIFOs forskningssjef, Eivind Stø, som frontet denne saken i NRKs Forbrukerinspektørene og flere andre medier, hevdet at NVE og sentrale politikere kan mistenkes for bevisst

å holde tilbake at strømkurven bare peker nedover.

Annechen Bugges rapport *Forbuden frukt smaker best - en studie av nordmenns spise- og drikkemønster av sjokolade, søtsaker, salt snacks, sukkerholdige leskedrikker o.l* fikk omfattende dekning i så vel aviser som i etermedia.

Andre rapporter og artikler som har fått god pressedeckning er knyttet til temaer som bytting av bank, matvaner, gjeldsrådgivning, advarselsmerking av mat.

SIFO tok i 2009 i bruk sosiale medier til formidling av forskning. Dette var også i 2010 et viktig verktøy i den daglige kontakten med journalister og redaksjoner, men også som formidlingskanal til "vanlige" forbrukere.

Likestilling 2010

SIFO er opptatt av at instituttets ansatte skal ha høy og relevant kompetanse, uavhengig av kjønn. SIFO benytter derfor kjønnsnøytrale annonser ved stillingsutlysninger. Instituttets kvinneandel er høy, både på ledernivå og blant de øvrige ansatte. I 2010 hadde styret en fordeling på fire kvinner (inkludert styreleder) og tre menn. Det blir tatt hensyn til kjønnsbalansen ved nominasjon av styrekandidater og ved oppnevning av personer til råd og utvalg ved instituttet.

Fordeling på		Kvinner	Menn
alle ansatte	administrasjon	6	4
	fag	32	16
ledernivå	leder/mellomleder	4	2
gj.snitt lønns-trinn	leder/mellomleder	67,3	79,5
	administrasjon	52,5	60,3
	fag	56,4	61,9

Regnskap

RESULTATREGNSKAP	2010	2009
Driftsinntekter og driftskostnader		
Basisbevilgning fra BLD	26 481 000	25 660 000
Annen bevilgning	450 000	
Eksterne prosjekt/oppdrag	18 880 789	16 636 320
Sum driftsinntekter	45 811 789	42 296 320
Lønnskostnader	31 502 621	29 248 727
Andre driftskostnader	6 955 719	7 364 154
Leiekostnader	6 282 358	6 271 234
Sum driftskostnader	44 740 698	42 884 115
Driftsresultat	1 071 091	-587 795
 Finansinntekter og finanskostnader		
Andre finansinntekter	576 709	
Andre finanskostnader	-108 099	-6 469
Netto finansresultat	-108 099	570 240
Årsresultat	962 992	-17 555
 BALANSE PR. 31. DESEMBER 2010	2010	2009
Eiendeler		
Omløpsmidler		
Fordringer		
Kundefordringer	1 158 725	2 957 896
Forskuddsbetaling til leverandør	1 913 850	-92
Andre fordringer	4 093 425	67 535
Sum fordringer	7 166 000	3 025 339
Bankinnskudd og kontanter	13 050 303	12 230 334
Sum omløpsmidler	20 216 303	15 255 674
Sum eiendeler	20 216 303	15 255 674

BALANSE PR. 31. DESEMBER 2010**2010****2009****EGENKAPITAL OG GJELD**

Investeringsfond	1 885 692	1 885 692
Egenkapital	5 352 574	4 389 582
Sum egenkapital	7 238 267	6 275 275

Gjeld**Kortsiktig gjeld**

Gjeld til ansatte	-208	0
Leverandørgjeld	2 418	159 543
Skyldig offentlige avgifter	1 797 993	973 252
Prosjekter	7 418 422	3 822 515
Skyldig lønn og feriepenger	3 032 740	2 748 495
Skyldig merverdiavgift	-41 130	226 075
Annen kortsiktig gjeld	112 098	433 088
Skyldig AGA/Gruppelivsforsikring	655 703	617 432
Sum kortsiktig gjeld	12 978 036	8 980 399
Sum gjeld	12 978 036	8 980 399
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	20 216 303	15 255 674

Forbrukerpolitikk og -økonomi

Hovedområder

- **Standardbudsjett og velferd**
- **Regulering av forbruk**
- **Forbrukerpolitikk og opinion**
- **Finansielle tjenester**
- **Matmarked og -politikk**

Bakgrunn

Innenfor forskningsgruppa Forbrukerpolitikk og -økonomi er arbeidet i hovedsak rettet inn mot hvordan marked og politiske tiltak påvirker forbruket, samt hvordan forbrukerne reagerer på denne typen styring. Det kan være styring som skal ivareta forbrukernes velferd, men også prosesser som går på tvers av folks ønsker og behov. Et overordnet perspektiv innen temaområdet forbrukerøkonomi er forbrukernes ressursdisponering i husholdet. Gjennom dette arbeidet har instituttet posisjonert seg som en sentral premissleverandør for aktører som arbeider med forbrukerøkonomiske problemstillinger innen politikk, forvaltning, privat næringsliv og medier. Flere prosjekter er rettet inn mot forvaltningens og forbrukerorganisasjonenes langsiktige behov, slik som Standardbudsjettet, SIFO-surveyen, barn og kommersialisering og pris og konkurranse. Andre prosjekter er forskerinitierte; om forbrukertillit og -makt, markedsbaserte reguleringsystemer, finansielle tjenester mv. Gruppa har også en rekke mindre oppdrag innenfor disse områdene.

Oppsummering 2010

Innenfor dette forskningsområdet ble det satt i gang fire nye prosjekter med ekstern finansiering. Det ble publisert fem tidsskriftsartikler og fem bokartikler. Forskningen fra dette fagområdet ble formidlet via en rekke foredrag og ikke minst via presse.

På oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet har SIFO beregnet en indeks som skal måle forbrukertilfredshet (FTI) i Norge. I 2010 bidro vi i arbeidet knyttet til EUs Consumer Scoreboard, der de gjør lignende målinger av forbrukertilfredshet på ulike markeder. Vi har dessuten opprettholdt samarbeidet med den internasjonale Consumer Condition Group, med møte i København og i Haag. Denne gruppa har nå fått deltakere også fra

Nederland, i tillegg til medlemmene fra Danmark, Storbritannia og Sverige

I 2010 ble det verken gjennomført SIFO-survey eller FTI-undersøkelse. Men det har vært gjort analyser på materialet fra undersøkelsen i 2009. I stedet for en ny FTI-undersøkelse ble det i 2010 gjennomført en særskilt undersøkelse av markedet for meglertjenester. Endelig rapport skal publiseres i mars/april 2011.

Husholdsøkonomi er et prioritert område. Arbeidet omkring Standardbudsjettet er alltid en sentral del av virksomheten. Det arbeides kontinuerlig med å videreutvikle kvaliteten og nytteverdien av budsjettet. Det er gjennomført et arbeid med å utvikle minstestandarder for forbruk. Dette arbeidet videreføres i 2011. Standardbudsjetttilnærmingen har også stått sentralt i den norske delen av The European Anti-Poverty Networks (EAPN) arbeid mot fattigdom i 2010. Budsjettet for 2010 ble publisert med tall fra egne prismålinger. I forlengelsen av et seminar arrangert av Verdensbanken i Washington i november 2009, er et empirisk arbeid i åtte land i den tredje verden igangsatt for å måle finansiell kompetanse i befolkningen. To prosjekter om NAV og økonomisk rådgivning ble gjennomført i 2010, det samme gjelder et prosjekt om hvordan det har gått med dem som har gjennomført en gjeldsordning. Internasjonalt følger vi opp kontaktene i det europeiske ECRI-nettverket, samt samarbeidet med Handelshøyskolen i København og med miljøer i Storbritannia. I samarbeid med UiA har SIFO fått tildelt NFR-midler til et prosjekt om økonomisk kompetanse i Norge. I tillegg har SIFO fått et NFR-prosjekt innenfor VAM-programmet (Velferd, arbeidsliv og migrasjon). Dette prosjektet handler om økonomisk rådgivning i et velferdsstatsperspektiv og gjennomføres i samarbeid med BI, HiO, UiA, samt SFI (Det nationale forskningscenter for velfærd) i Danmark, PFRC (Personal Finance Research Center) i Storbritannia, Helsingfors universitet i Finland og Socialhögskolan ved Lunds universitet i Sverige.

Barn, unge og kommersialisering er også en viktig del av temaområdets virksomhet. Det ble gjennomført et prosjekt om kommersialisering av produkter som skal beskytte barn mot ulike farer. SIFO gjennomførte også et prosjekt om internettspill (Habbo).

Prosjekter i 2010

21-2010-61	Rasktelefon
11-2010-57	Økonomiske problemer i oppgangstider
11-2010-49	Finansiell kunnskap
11-2010-38	Emballasje
11-2010-36	Forbrukerkunnskap 2010
11-2010-35	Eiendomsmeglere
11-2010-34	Usunn mat
11-2010-33	Evaluering telefonsalg
11-2010-27	Organisert forbrukerinnflytelse
11-2010-16	GOFOOD WPA
11-2010-03	Sustainable regulation
21-2009-28	Tillit til kjøtt
11-2009-27	ID-tyveri
21-2009-26	Tobakk
21-2009-23	Gjeldsrådgivning
21-2009-22	Gjeldstelefonen
11-2009-18	Barn og unge
11-2009-08	Etter gjeldsordning
11-2009-05	Obesity governance
11-2009-04	Regulering
11-2009-03	Økokalv
11-2007-06	Quality labelling
11-2006-36	Pris & konkurranse
11-2006-27	Sauens velferd
11-2004-45	SIFO-surveyen
11-2004-29	Standardbudsjettet

Forbrukskultur

Hovedområder

- IKT og digitale medier
- Matkultur og spisevaner
- Helse, mat og spill
- Migrasjon
- Kjønn
- Barn og unge

Bakgrunn

Forbruk er et felt der mennesker, foruten å anskaffe nyttige ting, uttrykker holdninger, preferanser, tilhørighet, verdier og smak. Disse meningsfulle, rutinepregete og symboladete sidene utvider forståelsen av begrepet forbruk fra å dreie seg om snever økonomisk rasjonalitet til å handle om kultur. Forbruk blir da å betrakte både som et uttrykk og som et normativt system. Derfor har forbruksforskning betydning langt ut over det økonomiske feltet. Forbrukskultur finnes i spennet mellom forbruksvaner, sosial arv, rutiner og rasjonelle valg, og det er viktig å studere forbruk som et komplekst handlingsfelt som formes av ulike praksiser. Vi forstår forbrukerrollen som situasjonsbetinget og forbrukskultur som den spesifikt historiske, geografiske og politiske rammen som forbrukeren handler innenfor.

Oppsummering 2010

I 2010 ble det i forbrukskulturgruppen satt i gang seks nye prosjekter med ekstern finansiering innen feltene mat og digitale medier. I tillegg publiserte gruppen åtte tidsskriftsartikler, fem artikler i bøker og sju rapporter. Videre ble forbrukskulturforskningen formidlet via foredragsvirksomhet med flere titalls presentasjoner, forelesninger ved universitet og høyskoler, kronikker og organisering av flere internasjonale seminarer.

2010 ble sluttåret for flere EU-prosjekter, som *EuroMARC*-prosjektet, der målsettingen var å studere utviklingen og forbrukernes oppfatning av mat fra fjellet, og *DIALREL*, om religiøs slaktning, som ble avsluttet med en internasjonal konferanse. *IPOPY* (*Innovative Public Organic food Procurement for Youth*), et europeisk prosjekt innenfor *CORE Organic*, bidro med en rapport

om ulik opplæring av barn med hensyn til bærekraftighet og mat i forskjellige europeiske land. *Young Food*, et treårig arbeid finansiert av Folkehelseprogrammet ved Norges forskningsråd om ungdom, mat og identitet ble også avsluttet i 2010 med flere nye publikasjoner. *Contextualising adolescents' egaming*, et NFR-prosjekt som så på unges forbruk og problemer knyttet til spill og gambling på Internett, ble avsluttet og vil resultere i flere publikasjoner.

Mens noen prosjekter avsluttes begynner andre, og i 2010 ble fire nye prosjekter om matkultur, spisevaner og helse satt i gang. *HEALTH MEAL* er et stort samarbeidsprosjekt finansiert av NFR, som er både sterkt teoretisk forankret og empirisk rettet mot utviklingen av innovative helsepolitiske verktøy. Et prosjekt om "advarselsmerking", som består av en forbrukerundersøkelse av norske forbrukeres kunnskap, forståelse og etterlevelse av advarselsmerking på matvarer, ble satt i gang på oppdrag fra Mattilsynet.

Stor aktivitet preget også IKT-forskning i 2010 med blant annet et nytt samarbeidsprosjekt, finansiert av *VERDIKT*-programmet ved NFR. *RFID*-prosjektet skal utforske og analysere bruk av Radio Frekvens IDentifikasjon i samfunnet. *RFID* er stort sett usynlig for forbrukerne, men skaper likevel store utfordringer fordi det kan inneholde mye personlig og sensitiv informasjon.

I 2010 ble satsningsområdet Digitale medier og forbruk avsluttet. En egen webside dokumenterer høy aktivitet, også i tiden framover, med flere pågående prosjekter som inkluderer doktorgrader. Innenfor satsningsområdet Migrasjon og forbruk ble det gjennomført en seminarrekke med foredragsholdere fra andre norske institutter, for å danne et solid nettverk og åpne flere debatter rundt migrasjon og forbruk. Prosjektet *Inklusjon og eksklusjon* finansiert av *VAM*-programmet ved NFR, er en bærende og berikende del av satsningsområdet.

Prosjekter i 2010

11-2010-48	RFID in Society
11-2010-41	NFC City
21-2010-22	Matavfall
11-2010-17	EldreMat
21-2010-15	Frukt og grønt
11-2009-25	Advarselsmerking av matvarer
11-2009-24	Nordic Food Culture
11-2009-21	Inclusion and exclusion in the suburb
11-2009-01	Nordic Young Health
11-2007-05	EuroMARK
11-2007-07	DIALREL
11-2009-05	HealthMeal
11-2009-06	Migrasjon
11-2009-07	Gendering ICT in everyday life
11-2007-12	Contextualising adolescents' egaming
11-2006-16	IKT Satsning: Digitale medier og forbruk
11-2007-15	Food and body in everyday life
11-2006-41	YoungFood
11-2006-48	Organic Health
11-2007-16	Innovative Public Organic food Procurement for Youth (IPOPY)

Teknologi og miljø

Hovedområder

- Forbrukernes valg og vaner
- Forbruk og miljø
- Produkter og deres plass i forbrukspraksiser
- Produkttesting

Bakgrunn

Økt forståelse for produkters plass i forbrukskulturen og deres innvirkning på miljøet, er viktige mål for gruppens arbeid. Forholdet mellom teknologi og samfunn og ulike innfallsvinkler til studier av materiell kultur står dermed sentralt. Sammenhengen mellom tempoet i forbruket, og dermed avfallsproduksjon og miljøbelastning, og forbrukernes praksis og forståelse av forbruk blir studert. Andre viktige arbeidsoppgaver innen gruppen Teknologi og miljø er problemstillinger knyttet til klær, tekstiler og husarbeid, samt fritidsforbruk. Innfallsvinklene til studier av klær spenner fra teknisk testing og kvalitetskontroll til samfunnsvitenskapelige og historiske perspektiv. Den tekniske testingen omfatter også andre produkter i hjemmet. Gruppens styrke ligger i en faglig og metodisk bredde som rettes mot det å forstå dagliglivets praksiser og måten tingene inngår i disse.

Oppsummering 2010

2010 var for Teknologi og miljøgruppen preget av stor aktivitet i eksternt finansierte prosjekter. Åtte nye små og store prosjekter ble satt i gang, hovedsakelig med finansiering fra EU og NFR. Det var et år med stor aktivitet og bredde i populærformidlingen. Innenfor bærekraftig forbruk deltar SIFO i prosjektet *Sustainable indicators*, koordinert av SSB og finansiert av NFR/Miljø 2015. Her har vi ansvaret for utvikling av spesielle indikatorer for ulike forbruksområder. Et prosjekt, ledet av Vestlandsforskning, om forholdet mellom fritid – ikke minst friluftsliv – og miljøbelastning fra samme program ble avsluttet i 2010. Sammen med Østfoldforskning og No-fima Mat startet SIFO i 2010 et prosjekt om matavfall. I et verdikjedeperspektiv vil prosjektet avdekke og forklare årsakene til det økende matavfallet, særlig på husholdningsleddet. SIFO har gjennomført en doktorgrad innen dette

prosjektet.

Et prosjekt om energibruken i norske husholdninger skapte stor oppmerksomhet høsten 2010. Prosjektet har tittelen *A secret success*. Data har lenge vist en viss reduksjon i husholdningenes energiforbruk uten at dette har skapt større oppmerksomhet. SIFOs prosjekt prøver å forklare bakgrunnen for denne reduksjonen. EU-prosjektet *BarEnergy* ble avsluttet med en konferanse i Brussel. Prosjektet prøver å avdekke husholdningenes barrierer for reduksjon i energibruken, og legger vekt på kombinasjonen mellom strukturelle og individuelle faktorer. SIFO deltar også i EU-prosjektet *CORPUS* som fokuserer på dialogen mellom forskning og politikk når det gjelder forbruk og miljø.

Arbeidet var preget av høy aktivitet i de pågående forskningsprosjektene innen tekstilavfall, arbeidstøy og fritidsklær. Ikke minst var oppstarten av et nytt tre-årig prosjekt om norsk ull spennende og arbeidskrevende. Det var forventet at formidlingen fra prosjektet ville ta mye tid, likevel har den massive interessen rundt det vært overraskende. *Beauty*-prosjektet, om utseendets sosiale betydning, ble avsluttet med et seminar og utstilling på Teknisk Museum tidlig i 2011. I flere av SIFOs prosjekter innen klær og tekstiler krever problemstillingene at vi har tilgang både til laboratoriefaglig og samfunnsvitenskapelig kompetanse. Det har i 2010 vært stort fokus på å utvikle nye prosjekter der vi forener disse ulike metodene. Tilgangen på testoppdrag har vært god.

Husarbeid er et annet viktig arbeidsområde for gruppen. For tiden arbeider vi med et prosjekt om kjøkkenhygiene, samt at vi fortsatt formidler og publiserer en god del innen temaene vask, klesvask, husarbeid og kjønn osv.

Prosjekter i 2010

21-2010-58	Merkejungel
21-2010-52	Informantintervjuer for Matmaktutvalget
11-2010-30	Mot en bærekraftig fritid
11-2010-12	CORPUS
11-2010-11	Valuing Norwegian wool (Ull)
11-2010-10	A secret success
11-2010-09	Food waste
11-2010-02	Wardrobe
11-2009-15	Sustainable indicators
11-2009-13	Textile waste
11-2009-12	Materiell kultur
11-2009-11	Uni-Form
11-2008-14	Kjøkkenhygiene
11-2008-04	Leisure and Sustainable Development: part of the problem or part of the solution?
11-2008-03	BarEnergy
11-2008-01	Beauty
11-2007-03	Recreational consumption
11-2006-08	Forbrukerrettet produktkunnskap

Publikasjoner 2010

Artikler i internasjonale tidsskrift med referee

Berg, Lisbet; Dag Slette-meås & Harald Throne-Holst (2010). The EMF uncertainty problem related to mobile phones : where do consumers place their trust? *International Journal of Consumer Studies*, 34 (2) 121–132

Borgeraas, Elling & Espen Dahl (2010). Low income and 'poverty lines' in Norway : a comparison of three concepts. *International Journal of Social Welfare*, 19 (1) 73–83

Brusdal, Ragnhild & Lisbet Berg (2010). Are parents gender neutral when financing their children's consumption? *International Journal of Consumer Studies*, 34 (1) 3–10

Bugge, Annechen (2010). Young people's school food styles : naughty or nice? *Young*, 18 (2) 223–243

Bugge, Annechen & Randi Lavik (2010). Eating out : a multifaceted activity in contemporary Norway. *Food, Culture and Society*, 13 (2) 215–240

Klepp, Ingun Grimstad & Kirsi Laitala (2010). Standardisation and consumer responsibility. *Ethnologia Scandinavica*, 40, 82–93

Laitala, Kirsi & Heidi Mollan Jensen (2010). Cleaning effect of household laundry detergents at low temperatures. *Tenside Surfactants Detergents*, 47 (6) 413–420

Rysst, Mari (2010). "Healthism" and looking good : body ideals and body practices in Norway. *Scandinavian Journal of Public Health*, 38 (S5) 71–80

Rysst, Mari (2010). 'I am only 10 years old' : femininities, clothing-fashion codes and the intergenerational gap of interpretation of young girls' clothes. *Childhood*, 17 (1) 76–93

Samsø, Mary-Ann (2010). Housing and welfare policy – changing relations? : a cross national comparison. *Housing, Theory and Society*, 27 (1) 64–75

Samsø, Mary-Ann (2010). Social assistance recipients and tenancy conditions in the private rental market. *Housing Studies*, 25 (5) 591–605

Torjusen, Hanne ; Anne Lise Brantsæter, Margaretha Haugen, Geir Lieblein,

Hein Stigum, Gun Roos, Gerd Holmboe-Ottesen & Helle Margrete Meltzer (2010). Characteristics associated with organic food consumption during pregnancy : data from a large cohort of pregnant women in Norway. *BMC Public Health*, 10 (775)

Artikler i norske tidsskrift med referee

Døving, Runar & Ingun Grimstad Klepp (2010). Husarbeidets grenser : når kunnskap erstattes med skam. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 34 (4) 366–376

Rysst, Mari (2010). Småjenter, kropp og romantikk i lys av en fryktet "seksualisering" av barndom. *Norsk Antropologisk Tidsskrift* 21 (2/3) 97–108

Storm-Mathisen, Ardis (2010). Identitets- og individualitetsforming sett fra et praksisperspektiv : Kunnskapsfor-slag fra en undersøkelse om ungdom og klær. *Sosiologisk Tidsskrift*, 18 (4) 307–331

Artikler i bøker med red.

Amilien, Virginie (2010). Du territoire cultivé au territoire culturel : terroirisation et produits locaux en Norvège. I C. Delfosse (red.) *La mode du terroir et les produits alimentaires*, Paris, Les Indes savantes

Borch, Anita (2010). Balancing rules : gambling consumption at home. I Sytze F. Kingma (red.) *Global Gambling : Cultural Perspectives on Gambling Organizations*, New York, Routledge

Borgeraas, Elling (2010). Household standard budgets. I Karin M. Ekström (red.) *Consumer Behaviour: a Nordic Perspective*, Lund, Studentlitteratur AB

Brusdal, Ragnhild & Ivar Frønes (2010). Forbrukere og forbrukersamfunn. I Ivar Frønes & Lise Kjølrsrød (red.) *Det norske samfunn*, Oslo, Gyldendal Akademisk

Bugge, Annechen (2010). Den sosiale appetitten : mat, klasse og identitet. I Kenneth Dahlgren & Jørn Ljunggren (red.) *Klassebilder : sosial ulikhet og mobilitet i Norge*, Oslo, Universitetsforlaget

Frønes, Ivar & Ragnhild Brusdal (2010). Livsløp, generasjoner og sosial endring.

I Ivar Frønes & Lise Kjølrsrød (red.) *Det norske samfunn*, Oslo, Gyldendal Akademisk

Helle-Valle, Jo (2010). Language-games, in/dividuals and media uses: what a practice perspective should imply for media studies. I B. Bräuchler & J. Postill (red.) *Theorising Media and Practice*, London, Berghahn

Kjærnes, Unni & Ursula Tischner (2010). Sustainable consumption and production in the agriculture and food domain. I Ursula Tischner, Eivind Stø, Unni Kjærnes & Arnold Tukker (red.) *System innovation for sustainability 3 : case studies in sustainable consumption and production - food and agriculture*, Sheffield, Greenleaf Publishing

Kjørstad, Ingrid (2010). Slow food : counteracting fast food and fast living. I Ursula Tischner, Eivind Stø, Unni Kjærnes & Arnold Tukker (red.) *System innovation for sustainability 3 : case studies in sustainable consumption and production - food and agriculture*, Sheffield, Greenleaf Publishing

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Advice for those who wish to look slimmer. I *Teoria Modi (Fashion Theory, Russian version)*, Moskva, New Literary Observer

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Care and maintenance. I *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion : West Europe*, London, Berg

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Snapshot: beauty, nature, and equality. I *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion : West Europe*, London, Berg

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Snapshot: why do women throw out clothes. I *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion : West Europe*, London, Berg

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Snapshot: wool. I *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion : West Europe*, London, Berg

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Sports and dress. I *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion : West Europe*, London, Berg

Laitala, Kirsi; Benedicte Hauge & Ingun Grimstad Klepp (2010). If an M is Too Small, I'll Never Try an L. I'm not an L!

: Gender, Sizing and Beauty Ideals. I *Teoria Modi (Fashion Theory, Russian version)*, Moskva, New Literary Observer

Osmundsvåg, Ingri (2010). Fairtrade Max Havelaar Norway : the Norwegian labelling organisation for fair trade. I Ursula Tischner, Eivind Stø, Unni Kjærnes & Arnold Tukker (red.) *System innovation for sustainability 3 : case studies in sustainable consumption and production - food and agriculture*, Sheffield, Greenleaf Publishing

Rysst, Mari (2010). "Hello - we're only in the fifth grade!!" : children's rights, inter-generationality and constructions of gender in public discourses about childhood. I David Buckingham & Vebjørng Tingstad (red.) *Childhood and Consumer Culture*, Hampshire, Palgrave Macmillan

Rysst, Mari (2010). Looking good and big bodies : how Norwegians conceptualize body ideals, the big body and suitable clothes. I *Teoria Modi (Fashion Theory, Russian version)*, Moskva, New Literary Observer

Rysst, Mari (2010). Snapshot: Sexualization of Preteen Girls in Norway. I *Berg Encyclopedia of World Dress and Fashion : West Europe*, London, Berg

Stø, Eivind; Ursula Tischner & Arnold Tukker (2010). Sustainable consumption and production (SCP) of food : overall conclusions on SCP in the food and agriculture domain. I Ursula Tischner, Eivind Stø, Unni Kjærnes & Arnold Tukker (red.) *System innovation for sustainability 3 : case studies in sustainable consumption and production - food and agriculture*, Sheffield, Greenleaf Publishing

Theien, Iselin (2010). Det politiske system og den tyske okkupasjon i året 1940. I Hans Fredrik Dahl, Hans Kirchhoff, Joachim Lund & Lars-Erik Vaale (red.) *Danske tilstander - Norske tilstander 1940-45*, Oslo, Press

Vestvik, Marit & Ingrid Melgård (2010). Fredning av statens kulturhistoriske eiendommer : mellom tradisjonell vernepraksis og historiefortelling. I Årbok 2010 : *Fortidsminneforeningen*, Oslo, Fortidsminneforeningen

Bøker

Døving, Runar & Göran Svensson (red.) (2010). *Leksjoner i markedsvitenskap*. Oslo, Abstrakt Forlag

Rysst, Mari (2010). *Myten om den tapte barndom*. Oslo, UNIPUB

Tischner, Ursula; Eivind Stø, Unni Kjærnes & Arnold Tukker (red.) (2010). *System innovation for sustainability 3 : case studies in sustainable consumption and production - food and agriculture*. Sheffield Greenleaf Publishing

Rapporter i egne serier

Almgren, Sara (2010). *Kravspesifikasjon for innkjøp av klær til enslige mindreårige asylsøkere*. Oppdragsrapport nr. 8-2010, Oslo, SIFO

Almgren, Sara, Tone Kristin Bergh, Kjersti Eilertsen, Jorunn Anita Schander & Kari Vereide (2010). *Sammenlignende test av parkdresser*. Testrapport nr. 43-2010, Oslo, SIFO

Almgren, Sara & Ingun Grimstad Klepp (2010). *Vurdering av fire plagg etter vask*. Oppdragsrapport nr. 1-2010, Oslo, SIFO

Almgren, Sara & Jorunn Anita Schander (2010). *Test for limited flame spread and oil repellency on two used overalls*. Testrapport nr. 37-2010, Oslo, SIFO

Almgren, Sara, Jorunn Anita Schander, Marit Kjeldsberg, Kjersti Eilertsen, Tone Kristin Bergh & Kari Vereide (2010). *Sammenlignende test av ullbodyer for barn*. Testrapport nr. 29-2010, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2010). *Hvorfor bytter du ikke bank? : mobilitet på bank, strøm, tele og forsikringsmarkedene*. Prosjektnotat nr. 3-2010, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet (2010). *The monitoring of consumer markets 2010 : utvalgte resultater som er relevante for norske markeder*. Prosjektnotat nr. 7-2010, Oslo, SIFO

Berg, Lisbet & Ragnhild Brusdal (2010). *Identitetstyveri i tillitsfulle systemer*. Oppdragsrapport nr. 2-2010, Oslo, SIFO

Bergh, Tone Kristin & Ole Synnes (2010). *Function Test of Legstoppers*. Testrapport nr. E24-2010

Bergh, Tone Kristin & Ole Synnes (2010). *Funksjonstest av Legstoppers*. Testrapport nr. 24-2010, SIFO, Oslo

Bergh, Tone Kristin & Ole Synnes (2010). *Sammenlignende test av gummidetaljer som skal gi bedre feste for vaskemaskiner på flisgulv*. Testrapport nr. 48-2010

Bergh, Tone Kristin & Ole Synnes (2010). *Sammenlignende test av to typer gummidetaljer som skal dempe vibrasjoner og gi bedre feste for vaskemaskiner på glatte gulv*. Testrapport nr. 23-2010, SIFO, Oslo

Brusdal, Ragnhild & Anita Borch (2010). *Gode intensjoner søker eierskap : en evaluering av retningslinjene for markedsføring av mat og drikke mot barn og unge*. Oppdragsrapport nr. 13-2010, Oslo, SIFO

Bugge, Annechen (2010). *Forbuden frukt smaker best : en studie av nordmenns spise- og drikkemønster av sjokolade, søtsaker, salt snacks, sukkerholdige leskedrikker og lignende*. Fagrapport nr. 5-2010, Oslo, SIFO

Eilertsen, Kjersti & Kari Vereide (2010). *Sammenlignende test av 2 tekstilvaskepulver for fargetøy*. Prosjektnotat nr. 5-2010, Oslo, SIFO

Eilertsen, Kjersti & Kari Vereide (2010). *Sammenlignende test av 2 tekstilvaskepulver for hvitt tøy*. Prosjektnotat nr. 4-2010, Oslo, SIFO

Heidenstrøm, Nina (2010). *A secret success? : arbeidspakke 1 - validering av data*. Prosjektnotat nr. 6-2010, Oslo, SIFO

Heidenstrøm, Nina (2010). *Bærekraftig forbruk : en studie av miljøvernernes hverdag*. Fagrapport nr. 2-2010, Oslo, SIFO

Kjærnes, Unni (2010). *Sustainable Food Consumption : some contemporary European issues*. Prosjektnotat nr. 1-2010, Oslo, SIFO

Kjærnes, Unni; Svein Ole Borgen, Anita Borch & Randi Lavik (2010). *Tillit til kjøtt : endringer og utfordringer i det norske markedet*. Oppdragsrapport nr. 14-2010, Oslo, SIFO

Kjørstad, Ingrid; Ragnhild Brusdal & Siv Elin Ånestad (2010). *Barn som forbrukere av kommersielle nettsamfunn : en*

casestudie av Habbo.no. Oppdragsrapport nr. 5-2010, Oslo, SIFO

Laitala, Kirsi; Kjersti Eilertsen, Kari Vereide & Sara Almgren (2010). *Repeated washing and changes in textiles*. Testrapport nr. 35-2010, Oslo, SIFO

Laitala, Kirsi & Kari Vereide (2010). *Washing machines' program selections and energy use*. Prosjektnotat nr. 2-2010, Oslo, SIFO

Lavik, Randi & Alexander Schjøll (2010). *Forbrukerinteresser i hvite/brunevaremarkedet : eksempel vaskemaskiner*. Fagrapport nr. 1-2010, Oslo, SIFO

Poppe, Christian (2010). *800Gjeld*. Oppdragsrapport nr. 4-2010, Oslo, SIFO

Poppe, Christian (2010). *Interkommunalt samarbeid om økonomisk rådgivning : eller Roan for oss toan?* Oppdragsrapport nr. 12-2010, Oslo, SIFO

Poppe, Christian (2010). *Ny start med fullført gjeldsordning*. Oppdragsrapport nr. 11-2010, Oslo, SIFO

Roos, Gun; Unni Kjærnes & Tommy Ose (2010). *Warning labels on food from the point of view of consumers*. Oppdragsrapport nr. 6-2010, Oslo, SIFO

Roos, Gun & Minna Mikkola (2010). *Education about organic food and sustainability in Denmark, Finland, Italy and Norway : findings from the iPOPY project*. Oppdragsrapport nr. 9-2010, Oslo, SIFO

Schjøll, Alexander & Randi Lavik (2010). *Bundet til mobilmasten? : en undersøkelse av salgskanalene for bundlede mobiltelefoner*. Oppdragsrapport nr. 10-2010, Oslo, SIFO

Skuland, Silje; Ingun Grimstad Klepp & Mari Bjerck (2010). *Fritidsbåter og miljø : en studie av båtliv, forbruksvekst og miljøansvar*. Fagrapport nr. 3-2010, Oslo, SIFO

Slette-meås, Dag & Kjersti Lillebø (2010). *Parabolens betydning for identifisering og tilhørighet blant innvandrere i Norge*. Fagrapport nr. 4-2010, Oslo, SIFO

Vittersø, Gunnar & Alexander Schjøll (2010). *Gårdshandel som innkjøpsakti-*

vitet og fritidsopplevelse. Oppdragsrapport nr. 3-2010, Oslo, SIFO

Rapporter i andre serier

Klepp, Ingun Grimstad & Mari Bjerck (2010). Klær og utstyr til en hver anledning : friluftsliv og spesialisering. I *Forskning i friluft 2009*. Oslo, FRIFO

Strandbakken, Pål (2010). Forbruk og livsstil i Økotopia : noen refleksjoner rundt et nullvekstscenarior. I Kai Arne Armann (red.) *Kai Arne Armann, et bidrag til en bærekraftig utvikling : festskrift i anledning Kai Arne Armanns 60-årsdag 25. oktober 2010*, Temahefte 1-2010, Oslo, Stiftelsen Idebanken

Stø, Eivind; Gerd Scholl, Francois Jégou & Pål Strandbakken (2010). The future of deliberative processes on nanotechnology. I René von Schomberg and Sarah Davies (red.) *Understanding public debate on nanotechnologies : options for framing public policy*, Brüssel, European Commission

Populærvitenskapelige artikler

Bandlien, Charlotte Bik (2010). *Innledning "Retrogarde"*, Oslo, Galleri format <http://www.format.no/galleriformat.cfm?pArticleId=15856&pArticleCollectionId=101>

Bandlien, Charlotte Bik (2010). Og alt hva et stoff er. *Personae*, 3 (2) 10–13

Bandlien, Charlotte Bik & Ingun Grimstad Klepp (2010). *Design school briefing: old mending techniques in Vogue*, NICE <http://nicefashion.org/en/featured-projects/textile-waste/mending.html>

Bandlien, Charlotte Bik & Ingun Grimstad Klepp (2010). Old mending techniques in Vogue. *Oslo Fashion Week*, 2010 (14) 98–99

Bandlien, Charlotte Bik & Ingun Grimstad Klepp (2010). Stram i strikken. *Oslo Fashion Week*, 2010 (13) 24–29

Bugge, Annechen (2010). Sugababes and a rapper's delight : ungdoms spise-/drikkemønster av sjokolade, søtsaker, salt snacks, sukkerholdig brus og lignende. *Mat og helse i skolen*, (2) 16–19

Klepp, Ingun Grimstad & Charlotte Bik Bandlien (2010). Har norsk ull noen framtid? *Sau og Geit*, 63 (1) 68

Kronikker og avisartikler

Amilien, Virginie & Atle Wehn Hegnes (2010). Beskyttede betegnelser. *Nationen* 25/3

Borch, Anita (2010). Skal livet leves slik? *Aftenposten* 28/8

Borgen, Svein Ole & Eivind Jacobsen (2010). Hvorfor økologisk mat? *Aftenposten* 7/9

Døving, Runar (2010). Er fritid helsefarlig? *Aftenposten* 21/9

Døving, Runar (2010). Helbarberte menn. *Dagens næringsliv* 2/8

Døving, Runar (2010). Makt i de øverste hyller. *Dagens næringsliv* 19/11

Døving, Runar (2010). Stygghet på flaske på nattbordet. *Dagens næringsliv* 4/6

Klepp, Ingun Grimstad (2010). Is wool really the class dunce? *Ecotextile news* (33) 2010

Klepp, Ingun Grimstad & Silje Skuland (2010). Rosa og blå akebrett. *Aftenposten* 4/12

Lavik, Randi & Alexander Schjøll (2010). Hva bestemmer matvareprisene? *Nationen* 25/2

Slette-meås, Dag (2010). Endres forbrukerrollens innhold og betydning i det digitaliserte samfunn? *Skolemagasinet* (2) 2010